

KURUMLAR VERGİSİ KANUNU'NDA YER ALAN VERGİ GÜVENLİK MÜESSESELERİ ve EKONOMİK ANALİZİ

TAX SECURITY INSTITUTIONS IN CORPORATE TAX LAW AND THEIR ECONOMIC ANALYSIS

Mesut KARADAĞ*

Eyüp DEMİR**

ÖZ

Günümüzde gelişen ekonomik koşullarla birlikte ülkeler optimal vergi hasılatını etkin şekilde kamu hazinesine aktarmaya çalışmaktadırlar. Tam da bu noktada güvenlik müesseselerinin amacı vergileme veya mükerrer vergilemeden ziyade verginin aşındırılması veya geciktirilmesini önlemeyi amaçlamaktadır. Çalışmamızda güvenlik müesseselerinin amacı ve işleyişi hakkındaki bilgiler karşılaştırmalarla zenginleştirilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Kontrol Edilen Yabancı Kurum, Örtülü Sermaye, Transfer Fiyatlandırma.

JEL Sınıflandırması Kodları: K34, H2, H20.

ABSTRACT

Today, with ever changing economic conditions, states endeavour to secure and collect their tax revenue at optimal levels. At this point, tax security institutions particularly work as preventive instruments for tax erosion, not necessarily as taxing agent. This study explores the aims and functions of these institutions comparatively.

Keywords: Controlled foreign corporation, thin capitalisation, transfer pricing

JEL Classification Codes: K34, H2, H20.

* E. Vergi Müfettişi, Hazine ve Maliye Bakanlığı, meskaradag@gmail.com, ORC-ID: 0000-0001-6282-2155.

** Vergi Müfettiş Yardımcısı, Hazine ve Maliye Bakanlığı, eyupdemir29@hotmail.com, Orcid ID: 0000-0002-0949-0494.

Karadağ, M., Demir, E. (Aralık 2019). Kurumlar Vergisi Kanununda Yer Alan Vergi Güvenlik Müesseseleri ve Ekonomik Analizi, *Vergi Raporu*, 243, (155-167).

M.G.T.: 18.09.2019 / M.K.T.: 08.11.2019

GİRİŞ

Küreselleşme ile birlikte sermayenin zaman ve mekan olgusundan görece soyutlanabilmesi ve bu boyutlarda mobilitesinin artması, bir yandan uluslararası ekonomik faaliyetleri daha karmaşık hale getirmiş; öte yandan ulusal ekonomileri, özellikle çok uluslu şirketlerin (ÇUŞ) vergi planlaması (tax planning) karşısında vergi matrahlarında aşınmayı engellemek için yeni vergi güvenlik müesseselerine başvurmalarına ya da var olan düzenlemelerini güncellemelerine neden olmuştur. Türkiye açısından da durum benzerdir. 5520 sayılı Yeni Kurumlar Vergisi Kanunu, 5422 sayılı Kurumlar Vergisi Kanununun yerine 21 Haziran 2006'da Resmi Gazete'de yayımlanarak 1 Ocak 2006 tarihinden itibaren geçerli olmak üzere yürürlüğe girmiştir.

5520 sayılı Kanunun 5422 sayılı mülga Kanun ile belli açılardan yakın bir bağ kurması hatta onun devamı niteliğinde olması hususu, kanun koyucunun Yeni Kanun'un genel gerekçesinde yer alan ifadelerine yansımış olsa da, Yeni Kurumlar Vergisi Kanunu, çağın gereklerine uygun olarak yeni düzenlemeler getirmiş ve daha analitik biçimde düzenlenmiştir.

Bu çalışmada; 5520 sayılı Kurumlar Vergisi Kanununda yer alan vergi güvenlik müesseseleri, hukuki düzenlemeleri ve bunların kurumlara ve ekonomiye etkileri açısından incelenmiştir. Çalışmanın amacı; mezkur Kanun'da kontrol edilen yabancı kurum kazancı, örtülü sermaye ve transfer fiyatlandırması yoluyla örtülü kazanç dağıtımı olarak yer alan temel vergi güvenlik müesseselerinin basit bir sistematik dahilinde Türk vergi mevzuatı kapsamında değerlendirilmesi, ulusal ve küresel anlamda düzenlenme gerekçe-

lerinin açıklanması ve bunların ekonomik analizinin yapılmasıdır. Çalışmanın amacından sapmaması için, Türk vergi mevzuatı açısından yapılan değerlendirmeler sınırlı tutulmuştur.

1- KONTROL EDİLEN YABANCI KURUM KAZANCI ve EKONOMİK ANALİZİ

1.1- Madde Hükmü ve Düzenlemenin Teknik Analizi/Yorumlanması

1.1.1- Genel Açıklamalar

Ülkeler için vergi matrahının aşındırılması ve kar aktarımı (base erosion and profit shifting) ile mücadele kadar tarh edilecek verginin zamanı da önemlidir. Bu anlamda kurumların vergi planlaması kapsamında vergi erteleme (tax delay) ile mücadelede güvenlik önlemi alınması gereken bir konudur.

Normalde yurt dışında elde edilen gelirlerin yurt içinde vergiye tabi tutulması ilke olarak, yurt dışında elde edilen kazanç üzerinden kaynak ülkede hesaplanan vergi, yurt içi vergi oranı uygulandığında hesaplanandan daha az ise yurt içi vergi miktarına ulaşıncaya kadar ilave vergiye tabi tutulmasına dayanmaktadır.¹ Ancak; her ülke iç hukukunda kurumların kar dağıtımının zorunlu olduğunu düzenlemez. Yani; kurumlar için yurt dışında iştirak ettiği firmaların kazancı dağıtmayıp, gelirin yurt dışında bırakılması da mümkündür ve bu durum vergi erteleme olarak tanımlanır.² Vergi erteleme yoluyla elde edilecek kazanç ise, yabancı ülkede elde edilen kazancın tutarına, yurt içinde ve yurt dışındaki efektif vergi oranları arasındaki farka, erteleme süresine ve faiz oranlarına bağlı olarak değişecektir.³

Firmalar açısından bu kazanç, vergi idareleri açısından net vergi gelirlerinde azalma anlamına

¹ Semih ÖZ, Kurumlar Vergisi Kanunu'na Göre Kontrol Edilen Yabancı Kurum Uygulaması, Sirküler Rapor, Sayı:2006-10, TÜRMOB Yayınları, Ankara, 2006, s. 6

² Thomas GRESIK, The Taxing Task of Taxing Transnationals, Journal of Economic Literature, Vol:39, No:3, September 2001, s. 803

³ Vergi Rehberi, Gelirler Kontrolörleri Derneği Yayınları, Ankara, 2014, s. 799,800

gelir. Bu sebeple vergi idareleri, belli koşullar altında kendi ülkelerinde mukim ya da tam mükellef olarak kabul edilen gerçek veya tüzel kişilerin kontrol ettikleri kurumların (controlled foreign company) kazançlarını fiilen dağıtılmış olup olmamasına bakmadan dağıtılmış kabul etmektedir. Böylece kendi ülkelerinde mukim gerçek kişi veya kurumların iştirak oranına isabet eden pay vergiye tabi tutulabilmektedir. 5520 sayılı Kurumlar Vergisi Kanunu (bundan sonra kısaca KVK olarak kullanılacaktır) da 7'nci maddesinde bu vergi güvenlik önlemine yer vermiştir.

1.1.2- Düzenlemenin Amacı ve Gerekçesi

Kontrol Edilen Yabancı Kurum kazancı müessesesinin amacı, günümüzün teknolojik ve yasal gelişmelerinin sağladığı fırsatlarla, uluslararası düzeyde birbirleriyle ortaklık ilişkisi içindeki işletmelerin kullanılması suretiyle, bazı ülke ve bölgelerin de yardımıyla mükelleflerin, kolaylıkla yer değiştirebilen ve gerçek konumunun belirlenmesi güç olan akışkan gelir kaynaklarından elde ettikleri pasif nitelikli gelirlerin yurt dışında vergilendirilmeksizin tutulmasını engellemeye yöneliktir.⁴

Kanun koyucu ise, 5520 sayılı KVK'nın mezkur madde gerekçesinde düzenlemenin kabul edilme mantığını şu ifadelerle açıklamıştır:

Bazı ülkeler, diğer ülkeler aleyhine fon ve yatırımları çekmek için vergi erteleme olanağı getiren, zararlı vergi rekabetine yol açan uygulamalara yer vermektedirler. Vergi sistemimizde vergi kayıp ve kaçığına yol açan ve vergiden kaçınmada kullanılabilen, bu yerlerdeki iştiraklere ilişkin işlemlerin düzenlenmesi amacıyla kontrol edilen yabancı kurum uygulaması vergi mevzuatımız kapsamına alınmış bulunmaktadır. Bu madde ile,

uluslararası vergi uygulamalarındaki gelişmelere paralel olarak, ticari ve sınai mahiyette olmayan, yatırımlarını yurt dışında düşük vergi oranlı ülkelere yönlendiren mükellefler ile Türkiye'de yatırım yapan mükellefler arasındaki vergi eşitsizliğinin giderilmesi amaçlanmaktadır.⁵

Vergi cennetleri, yatırımcılara hiç vergi alınmayan ya da az vergi alınan, idari denetimlerin olmadığı bir yatırım ortamı sunmaktadırlar.⁶ 5520 sayılı KVK ile Türk vergi mevzuatında ilk kez düzenlenen kontrol edilen kurum uygulaması, vergi cennetlerinin yatırımcılara sağladığı bu eşitsiz ortamı engellemeye çalışmakta ve kar fiilen dağıtılmış olmasa bile dağıtılmış kabul ederek vergiye tabi tutulmasını sağlamaktadır.

1.1.3- Uygulamanın Unsurları

a. Kontrol Edilen Yabancı Kurum Kavramı: 1 seri No.lu KVK Genel Tebliğinde yurt dışında yabancı bir kurumun kontrol edilen yabancı kurum sayılabilmesi için sermayesinin, kar payının ya da oy kullanma hakkının en az %50'sinin doğrudan veya dolaylı olarak, ayrı ayrı ya da birlikte tam mükellef gerçek kişi veya kurumlara ait olması gerektiği düzenlenmiştir.⁷

Bu tanımda vurgulanması gereken bazı hususlar aşağıda sıralanmıştır:

- Asgari kontrol oranının doğrudan ya da dolaylı olarak elde edilmesi mümkündür.
- Kontrol oranının hesaplanmasında dar mükelleflerin payları dikkate alınmaz.
- Tam mükellef gerçek kişi veya kurumların payları tek başlarına dikkate alınabileceği gibi birlikte de dikkate alınabilir.
- İştirak edilen şey; sermaye, kar payı ya da oy kullanma hakkı olabilir.

⁴ Ali Bayazıt BALCI, Kontrol Edilen Yabancı Kurumlar (CFC) Müessesesiyle KVK'daki Diğer Önlemler Arasındaki İlişkiler, Yaklaşım, Yıl: 15, Sayı: 179, Kasım 2007, s. 119

⁵ 5520 Sayılı Kanun Gerekçesi, www.gib.gov.tr (23.10.2019)

⁶ Emrah FERHATOĞLU, Uluslararası Vergi Rekabeti ve Sürükleyici Güçleri, Eskişehir Osmangazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, Cilt:7 Sayı: 1, Haziran 2006, s. 89

⁷ 1 Seri KVK GT, RG Tarihi: 03.04.2007, s. 72

b. Kontrol Oranının Saptanması: KVK'nın 7'nci maddesinin 3 No.lu fıkrasında kontrol oranı olarak ilgili hesap dönemi içinde sahip olunan en yüksek kontrol oranının dikkate alınacağı ifade edilmiştir. Öte yandan; ilgili hesap dönemi ifadesinden kasıt, yurt dışı iştirakin hesap dönemidir.⁸

c. Kontrol Edilen Yabancı Kurum Kazancının Vergilendirilme Şartları: 5520 sayılı KVK'nın 7'nci maddesinin ilk fıkrasında vergiye tabi tutulma için üç şart belirtilmiştir. Bunlar, şu şekildedir:

- Yurt dışındaki iştirakin toplam gayrisafi hasılatının %25 veya fazlasının faaliyet ile orantılı sermaye, organizasyon ve eleman istihdamı suretiyle yürütülen ticari, zirai ve mesleki faaliyet dışındaki faiz, kar payı, kira, lisans ücreti, menkul kıymet satış geliri gibi pasif nitelikli gelirlerden oluşması,
- Yurt dışındaki iştirakin, ticari bilanço karı üzerinden %10'dan az oranda gelir ve kurumlar vergisi yükü taşıması,
- Yurt dışında kurulu iştirakin, ilgili yılda toplam gayrisafi hasılatının yüz bin TL karşılığında yabancı parayı geçmesi.

Son olarak; vergilendirme açısından yurt dışındaki iştirakin hesap döneminin kapandığı tarihteki iştirak payları esas alınacaktır. Yani muvazaa olmaksızın, yurt dışı iştirakin hesap dönemi kapanmadan iştirak paylarının elden çıkarılması halinde Türkiye'de vergilendirilecek bir kazançtan bahsedilemeyecektir.⁹

1.2- Düzenlemenin Ekonomik Anlamda Yorumlanması

Bir vergi güvenlik müessesesi olarak kontrol edilen yabancı kurum uygulaması her şeyden önce ulusal sermaye piyasasını korumaya yöneliktir. Bu düzenlemenin olmadığı durumda Türkiye'de yatırım yapan kurumlar vergi cennet-

lerine yatırım yapanların yararlandığı vergi avantajlarından yararlanamamakta ve bu durum bir eşitsizlik doğurmakta, Türkiye'de yatırım yapan kurumlar adeta cezalandırılmış olmaktadır. Dolayısıyla hukuki düzenleme bu eşitsizliği gidermede etkin olmuştur.

Diğer açıdan, Türkiye ekonomisinin belki de en kırılgan tarafı, sermaye tasarrufundaki yetersizlik ve bu açığın yabancı tasarruflarla telafi edilmesidir. Kontrol edilen yabancı kurum uygulaması ile Türkiye'de yapılacak yatırımlar konusunda olumsuz bir tablo oluşmayacaktır.

Hukuki düzenlemenin en tabii ve doğrudan ekonomik etkisi, vergi gelirlerindeki aşınmanın önlenmesidir. Gayrisafi yurt içi hasılatının bir unsuru olan hükümet harcamalarının en tabii finansman kaynağı vergi gelirleridir. Dolaylı olarak hükümet harcamalarının kısılmasına neden olabilecek bir gelir azalışı olmadığında büyüme üzerinde de negatif bir etki izlenmeyecektir.

Öte yandan, vergi uygulamasında kanun koyucu gerçek kişilerle kurumlar arasından, kontrol edilen yabancı kurum kazancı hükümlerinin uygulanmasında gerçek kişiler lehine bir denge kurmuştur. Gelir Vergisi Kanunu'nun 75'inci maddesinin ikinci fıkrasına göre, tam mükellef gerçek kişilerin KVK 7'nci maddesi kapsamında gelir elde etmesi için, asgari kontrol oranının tamamının gerçek kişilerce elde bulundurulması aranmaktadır.

2- ÖRTÜLÜ SERMAYE HÜKÜMLERİ ve EKONOMİK ANALİZİ

2.1- Madde Hükmü ve Düzenlemenin Teknik Analizi/Yorumlanması

2.1.1- Genel Açıklamalar

Örtülü sermaye esasen, kurumun ortaklarından görünüşte yabancı kaynak olarak temin ettiği; ancak gerçekte özsermayeye dahil olması

⁸ Beyanname Düzenleme Kılavuzu, Hesap Uzmanları Derneği Yayınları, İstanbul, 2013, s.250

⁹ Beyanname Düzenleme Kılavuzu, Hesap Uzmanları Derneği Yayınları, İstanbul, 2013, s. 250; Vergi Rehberi s. 803

gereken fonlardan oluşur.¹⁰ Bu uygulama ile normalde sermayeye ilave edilmesi gereken tutarlar üzerinden faiz gideri kaydedilerek vergi matrahının aşındırılması önlenmeye çalışılmaktadır.

Örtülü sermaye tanımı, genel olarak paranın, kurumların ortakları ya da ortaklarıyla ilişkili kişilerden temin edilmiş olma şartına bağlı olsa da, çok uluslu şirketler açısından konu uluslararası alanda ülkelerin vergiyle ilgili problemlerinden birisi olmuştur. Örneğin; alınan paranın sermaye-borç ikilemi açısından kaynak ve ikamet devletlerinin iç hukukunda farklı değerlendirilmesi çifte vergilendirme sorununa yol açabilmektedir. Ya da örneğin; A ülkesinde tam mükellef kurum olarak faaliyet gösteren L şirketinin, ortağı ve B ülkesinde tam mükellef olan K kurumundan temin ettiği borç karşılığında yapacağı faiz ödemeleri, belli şartların varlığı durumunda kar aktarımı (profitshifting) anlamına gelebilir. Bu nedenle örtülü sermaye uluslararası vergi hukukunun ilgilendiği ve dikkat çeken alanlardan biridir.¹¹

5520 sayılı KVK'da örtülü sermaye müessesesi yeniden düzenlenirken Mülga 5422 sayılı KVK'nın 16'ncı maddesinde yer alan ve örtülü sermaye uygulamasında ihtilaflara sebebiyet veren bazı kavramlar yeniden tanımlanmış; borç/özsermaye oranı, ortakla ilişkili kişi ve özsermaye tanımlamalarına açıklık getirilerek objektif kıstaslar konulmuş ve örtülü sermaye kapsamına girmeyecek borçlanmalar sayılmıştır.¹²

2.1.2- Düzenlemenin Amacı ve Gerekçesi

Kanun koyucu "gerekçe" kısmında, "*bu mad-*

de ile "örtülü sermaye" müessesesi, uluslararası gelişmeler ve genel kabul görmüş ilkeler dikkate alınarak yeniden düzenlenmiştir"¹³ ifadesini kullanmış, bunun dışında müessesenin amacına yönelik başka bir açıklama yapmamıştır. Uluslararası alanda genel kabul gören ilkeler ise şirketlerin sermaye yeterliklerinin sağlanması, hatta bu yeterliklerinin bilanço ya da gelir tablosu kalemleri üzerinden belli aralıklarla denetlenmesidir.

Öte yandan; 5520 sayılı Kanunun 11/1-b hükmü zımni olarak bir nitelendirme yapmaktadır. Madde hükmü ile örtülü sermaye üzerinden ödenen faiz kur farkı ve benzeri ödemeler finansman/borçlanma gideri olarak kabul edilmemiş, yani Türk vergi mevzuatı açısından belli şartları sağlayarak temin edilen paralar borç olarak değil, gizlenmiş ya da kanuni adıyla örtülü "sermaye" olarak değerlendirilmiştir.

Ayrıca, 5520 sayılı KVK'nın 12'nci maddesinin 7 No.lu fıkrası uyarınca örtülü sermaye üzerinden kur farkı hariç faiz ve benzeri ödemeler hesap döneminin son günü itibarıyla dağıtılmış kar payı ya da dar mükellef kurumlar için ana merkez aktarılmış tutar sayılacağı belirtilmiştir. Böylece, borç verenin hukuki statüsüne Gelir Vergisi Kanunu'nun 94'üncü maddesi ile Kurumlar Vergisi Kanunu'nun 15'inci ve 30'uncu maddelerine göre yapılacak tevkifat borç kullanan kurumlara ilave maliyetler yüklemekte, yani Kanun hükümleri kurumları borç değil, sermaye kullandırmaya teşvik etmektedir. Bu husus, makalenin örtülü sermayeye yönelik ekonomik analizler kısmında detaylandırılmıştır.

¹⁰ Emrah FERHATOĞLU, Uluslararası Vergi Hukukunda Örtülü Sermaye, (http://www.emrahferhatoglu.net/index_htm_files/thincap_ferhatoglu.pdf). Erişim tarihi: 28 Aralık 2015.

¹¹ Konunun uluslararası vergi hukuku açısından değerlendirilmesinde detaylı açıklamalar için bkz: Emrah FERHATOĞLU, Uluslararası Vergi Hukukunda Örtülü Sermaye, (http://www.emrahferhatoglu.net/index_htm_files/thincap_ferhatoglu.pdf). Erişim tarihi: 28 Aralık 2015.

¹² Denetim İlke ve Esasları Cilt I, Hesap Uzmanları Derneği Yayınları, İstanbul, 2015, s. 191

¹³ 5520 Sayılı Kanun Gerekçesi, (www.gib.gov.tr). Erişim tarihi: 23 Ekim 2019.

2.1.3- Düzenlemenin Kapsamı, Unsurları ve Uygulaması

a. Örtülü Sermaye Sayılan Borçlar

Türk vergi mevzuatı açısından, gerek 5520 sayılı KVK'nın 12'nci maddesi gerekse 1 seri No. lu KVK Genel Tebliğine göre, işletmede kullanılan borçların örtülü sermaye sayılabilmesi için;

- Doğrudan veya dolaylı olarak ortak veya ortakla ilişkili kişiden temin edilmesi,
- İşletmede kullanılması,
- Bu şekilde kullanılan borcun hesap dönemi içinde herhangi bir tarihte kurumun öz sermayesinin üç katını aşması gerekmektedir.

Bu şartlara ilave olarak; alınan ve işletmede kullanılan borç karşılığında faiz ödemesi yapılması gerekmektedir. Temin edilen borç karşılığında herhangi bir faiz ödenmemişse örtülü sermaye açısından eleştirilecek bir durum olmayacaktır.¹⁴

b. Kavramlar

Örtülü sermaye uygulamasında ortaklık ilişkisi, bir kurumun hem ortak olduğu kurumlarla hem de söz konusu kuruma ortak olan gerçek kişi ve kurumlar ile olan ilişkisini kapsamaktadır.¹⁵ Uygulamada ortakla ilişkili kişi tanıımı oldukça geniş yapılmıştır.¹⁶

Mezkur Kanun'un 12'nci maddesinin 3 No'lu fıkrasına göre örtülü sermaye uygulamasında ortakla ilişkili kişi;

- Ortağın, doğrudan veya dolaylı olarak en az %10 oranında ortağı olduğu veya en az %10 oranında oy veya kâr payı hakkına sahip olduğu bir kurumu ya da
- Doğrudan veya dolaylı olarak ortağın veya ortakla ilişkili bu kurumun sermayesinin,

oy veya kâr payı hakkına sahip hisselerinin en az %10'unu elinde bulunduran bir gerçek kişi veya kurumu

ifade etmektedir.

Özsermaye kavramı ise; kurumun Vergi Usul Kanunu(192'nci maddesi) uyarınca tespit edilmiş olan hesap dönemi başındaki özsermayesini ifade etmektedir.¹⁷

Örtülü sermaye uygulamasında dikkate alınacak örtülü sermaye tutarı, borç kullanan kurumun hesap dönemi başındaki özsermayesinin üç katını aşan tutardır. Örtülü sermaye tutarı hesaplanırken ortakla ilişkili bankalardan yapılan borçlanmalar %50 oranında dikkate alınırken, aşağıda belirtilen borçlanmalar dikkate alınmaz¹⁸:

- Gayri nakdi teminatlar karşılığında üçüncü kişilerden yapılan borçlanmalar
- Banka ve finans kurumlarından temin edilerek kullandırılan borçlar
- Bankalar tarafından yapılan borçlanmalar
- Finansal kiralama şirketleri, finansman ve faktoring şirketleri ile ipotek finansman kuruluşlarının bankalardan yaptıkları borçlanmalar.

2.2- Düzenlemenin Ekonomik Anlamda Yorumlanması

Küresel ekonominin son dönemde yaşadığı krizler, ulusal ve bölgesel ekonomik birimlere bazı tedbirler almaya yöneltmiştir. Ekonomik birim içerisinde (ulusal, bölgesel ya da küresel) faaliyet gösteren firmaların sermaye yeterliği konusunda yapılan bazı düzenlemeler de bu tedbirler kapsamındadır. Örneğin; Avrupa Birliği, Basel II'de yer alan düzenlemelerin Avrupa Birliği bün-

¹⁴ Zihni KARTAL, Vergi Revizyonu, Focus Yayınları, İstanbul, Nisan 2013, sy.488

¹⁵ 1 seri No KVK Genel Tebliğ, RG Tarihi: 03.04.2007, s.101

¹⁶ Kurum ortaklarının eş, üstsoy ve altsoy hısımları Kanun lafzında ve tali düzenlemelerde yer almadığından ortakla ilişkili kişi sayılmazlar.

¹⁷ 1 Seri No KVK Genel Tebliğ, RG Tarihi: 03.04.2007 s.105

¹⁸ 1 seri No KVK Genel Tebliğ, RG Tarihi: 03.04.2007, s.106,107

yesine adapte edilebilmesi için Sermaye Gerekliği Yönergesi (Capital Requirements Directive) kapsamında, özellikle finansal kuruluşların gerçekleşme ihtimali olan olaylar karşısında hassasiyetlerini ölçen *stres testi* uygulamasını zorunlu kılmış¹⁹, Böylece kurumları yeterli sermayeye sahip olma konusunda hukuki sınırlamalar ortaya koymuştur.

Bu tarz yaklaşımlar ulusal ekonomilerin vergi idarelerine de yansımıştır. Örtülü sermaye müessesesiyle de yapılmak istenen, şirketleri borç temininde sınırlandırarak zayıf sermaye(thin capitalisation) durumundan uzaklaştırmak ve sermaye yeterliliği konusunda teşvik etmektedir.

Özellikle ekonomik istikrarsızlık ve kriz dönemlerinde işletmelerin para ve sermaye piyasalarındaki etkilere çok daha duyarlı hale geldiği bu sağlıklı sermaye yapısı, ekonomideki çalkantıların çok daha derin hissedilmesine ve risklerin katlanarak çöküntülerine yol açmaktadır.²⁰

Öte yandan vergi idarelerinin ve ekonomik birliklerin örtülü sermaye ile ulaşmaya çalıştığı amaçlardan birisi de ekonomik faaliyetlerin düzenlenmesi ve vergi matrahlarının aşınmasının önlenmesidir. Örneğin; finansman giderlerinin grup şirketleri ve ortaklar arasında vergilendirilecek kazancı aktarma özelliği dikkate alındığında bu unsurun suni işlem ve ayarlamalarla (artificial transactions/arrangements) vergi planlaması için kullanılması da gündeme gelmekte ve bu kapsamda ülke içinde kârlı şirketten zararlı şirkete doğru, ülkeler arasında da daha yüksek vergi oranlı ülkelere doğru faiz ödemeleri yoluyla kazancın aktarımı (income/earning shifting) nedeniyle kazancın azaltılması/gizlenmesi (earning stripping)

ve katlanılan vergi yükünün azaltılması yönünde işlemler yapılmaktadır.²¹

Türk vergi mevzuatı açısından değerlendirme yapıldığında, örtülü sermaye hükümlerinin uygulanması tam mükellef kurumlar ile dar mükellef kurumlar arasında eşitsiz bir durum oluşturmakta ve ikinci grup aleyhine bir vergi yükü oluşmaktadır. KVK'nın 12'nci maddesinin 7 No'lu fıkrasına göre, örtülü sermaye üzerinden kur farkı hariç yapılan ödemeler tam mükellefler kurumlar için hesap döneminin son günü itibarıyla dağıtılmış kar payı, dar mükellef kurumlar için ise ana merkeze aktarılan tutar sayılacak ve buna göre düzeltme işlemi yapılacaktır. Düzeltme işleminden maksat, borç kullanan kurumda faiz ödemeleri için gider reddiyatı yapılacağından aynı konunun kar payı olarak değerlendirilip mükerrer vergilendirmenin önlenmesidir. Tam mükellef kurumlar için bu kar payı KVK'nın 5'inci maddesinin 1-a hükmü uyarınca iştirak kazançları istisnası olarak kabul edilecek ve KVK 15'inci maddede tevkifat öngörülmediğinden vergiye tabi tutulmayacaktır. Ancak; dar mükellef kurumlar için KVK'nın 30'uncu maddesinde tevkifat hükmü söz konusu olduğundan vergiye tabi tutulacaktır. Dolayısıyla kanuni veya iş merkezi Türkiye'de olan kurumlar lehine bir vergi rejimi söz konusudur.

3- TRANSFER FİYATLANDIRMASI HÜKÜMLERİ ve EKONOMİK ANALİZİ

3.1- Madde Hükmü ve Düzenlemenin Teknik Analizi/Yorumlanması

3.1.1- Genel Açıklamalar

OECD Vergi Terimleri Sözlüğü'ne göre transfer fiyatlandırması; bir şirket tarafından, mal, hizmet ve gayri maddi haklar için yardımcı veya

¹⁹ Ebru TUNCER; Risk Yönetimi, Sermaye Yeterliliği ve Finansal Sektör İstikrarı Çerçevesinde Stres Testleri, Bankacılar Dergisi, Sayı 57, 2006, s. 67

²⁰ Tahir ERDEM, Vergi Hukukunda Finansman Giderlerinin Sınırlandırılması Sorunu, Maliye Dergisi, Sayı: 162 Ocak -Haziran 2012, s. 318

²¹ Tahir ERDEM, age, sy. 319

ilişkili olduğu şirket ile arasında emsallerine aykırı belirlemiş olduğu olarak fiyattır.²² Bir başka tanıma göre, transfer fiyatlandırması, kurumların ilişkili kişileri ile gerçekleştirmiş olduğu mal ve hizmet alım-satım işlemlerinde, fiyat farklılaştırması yoluyla karın istenilen yere transferidir.²³ Biyan'a göre ise transfer fiyatlandırması, bir işletmenin gelir-gider veya kâr paylaşımı açısından bağıntılı olduğu, kâr paylaşımı açısından aynı çıkar birliğine dâhil olan ana şirket ve bağlı şirketlerde ya da yönetimi ve denetimi açısından hâkim durumda olduğu şirket, iştirak ve şubeleriyle, karşılıklı olarak mal ve hizmet sunumunda uygulanan fiyatlamadır.²⁴

Transfer fiyatlandırması hükümlerini ulusal veya uluslararası vergi hukuku açısından değerlendiren yazıların genel giriş cümleleri çok uluslu şirketlerin(multi-national companies/MNCs) ulusal ya da küresel ekonomideki payları ve etkinlikleri üzerine olur. Bu genel trendin sebebi gerçekten de transfer fiyatlandırması uygulamasında hedef kitlenin çok uluslu şirketler olmasıdır. Örneğin; Türk vergi mevzuatında, KVK'nın 13'üncü maddesinin 7 no'lu fıkrasında "tam mükellef kurumlar ile yabancı kurumların Türkiye'deki işyeri veya daimi temsilcilerinin aralarında ilişkili kişi kapsamında gerçekleştirdikleri yurt içi işlemler nedeniyle kazancın örtülü olarak dağıtıldığının kabulü, hazine zararının doğması şartına bağlıdır" hükmü düzenlenmiştir. Yani; dar mükellef kurumların Türkiye'de işyeri veya daimi temsilcisi olmaksızın gerçekleştirdikleri işlemler, hazine zararı şartı aranmaksızın uygulama

kapsamında değerlendirilmekte ve uygulamanın esas hedefi olmaktadır.

Örtülü kazanç dağıtımı ise; Ardizzoni tarafından, bir kurum tarafından ortağına ya da ilişkili kişiye, ortaklık ilişkisi nedeniyle kurumlar vergisi hukukuna uygun olanlar hariç, dağıttığı somut kazanç olarak tanımlanmıştır.²⁵

Transfer fiyatlandırması, uluslararası vergi hukukunda güncelliğini ve önemini sürekli korumakta ve transfer fiyatlandırmasıyla ilgili olarak uluslararası sistemin şekillenmesinde OECD düzenlemeleri önemli rol oynamaktadır.²⁶ 1979 yılında OECD Mali İşler Komitesi transfer fiyatlandırmasının vergi yönüyle ilgili olarak uluslararası rehberi ve özellikli konularda (1984 yılında "Three Taxation Issues" ve 1987 yılında "Thin Capitalisation Rules") iki rapor daha yayınlamıştır. OECD, 1995 yılında 1979 yılında yayınlanan rehberi Çok Uluslu Şirketler ve Vergi İdareleri İçin Transfer Fiyatlandırması Rehberi" adıyla yeniden yayınlamış ve her yıl güncellemektedir. Transfer fiyatlandırması konusundaki temel esaslar bu rehberde yer almaktadır.

3.1.2- Düzenlemenin Amacı ve Gerekçesi

Hirshleifer, transfer fiyatlandırması uygulamasını firmaların karar alma süreçlerinde yerleşerek şubeler kurmasını, bu şubelerin birer kar merkezi olarak kurgulanmasına dayandırır.²⁷ Firmaların vergi planlaması kapsamında kar maksimizasyonu hedeflerine vergi idareleri önleyici mekanizmalar geliştirerek tepki vermiştir.

Örtülü kazanç konusuyla ilgili olarak yapılan düzenlemelerdeki amaçlardan biri de; kurumun

²² OECD Glossary Of TaxTerms, (http://www.oecd.org/document/29/0,3343,en_2649_34897_33933853_1_1_1_1,00.html). Erişim tarihi: 23 Ekim 2019.

²³ Vergi Rehberi, sy. 817.

²⁴ Özgür BİYAN, Türk Vergi Hukukunda Yeni Bir Boyut: Transfer Fiyatlandırması, Bütçe Dünyası, Cilt 2, Sayı: 26, 2007, s. 27 – 28.

²⁵ Marco ARDIZZONI, German Taxand Business Law, Sweet & Maxwell, London, 2005, p.120

²⁶ Mustafa TÜRKKOT, Transfer Fiyatlandırması Konusunda OECD Düzenlemeleri, E-Yaklaşım, Kasım 2005, Sayı:28.

²⁷ Jack HIRSLEIFER, On the Economics of Transfer Pricing, The Journal Of Business, Vol.29, No:3, July 1956, p. 172

mal varlığı ile kurum ortakları ve sahiplerinin mal varlığının, kişilik ilkesi uyarınca, birbirinden ayrılması ve kurum kazancının kurumlar vergisine tabi tutulmadan dağıtılmasını önlemektir.²⁸

Uluslararası alanda vergi idarelerinin aldığı önlemler Türk vergi mevzuatına da yansımış, 5520 sayılı KVK'nın genel gerekçesinde "... uluslararası vergilemede karşılaşılan en önemli sorunlardan birisi olan transfer fiyatlandırması konusu da, bu anlamda karşı karşıya geldiğimiz diğer ülkelerin sahip olduğu araçlarla eşdeğer bir donanım kavuşmamızı sağlayacak biçimde, dünya uygulamalarına paralel olarak tasarıya alınmıştır." ifadesi kullanılmıştır. Kanun koyucu 13'üncü maddenin gerekçesinde ise söz konusu vergi güvenlik müessesesinin uluslararası gelişmeler ve özellikle Ekonomik İşbirliği ve Kalkınma Örgütü(OECD)'nin düzenlemeleri dikkate alınarak gerçekleştirildiği ifade etmiştir.²⁹

3.1.3- Düzenlemenin Kapsamı, Unsurları ve Uygulaması

Türkiye'deki tam ve dar mükellef gerçek kişi veya kurumların tamamının yurt içinde gerçekleştirdikleri işlemler, transfer fiyatlandırması yoluyla örtülü kazanç dağıtımı uygulamasının kapsamı içindedir. Ancak; tam mükellef kurumlar ile işyeri veya daimi temsilcisi Türkiye'de bulunan dar mükellef kurumların yurt içinde kendi aralarında gerçekleştirdikleri işlemler nedeniyle kazancın örtülü olarak dağıtıldığının kabulü için hazine zararının doğması gerekir.³⁰

5520 sayılı KVK'nın 13'üncü maddesine göre,

transfer fiyatlandırması yoluyla örtülü kazanç dağıtımından bahsedilebilmesi için;

- Bir kurum tarafından bir mal veya hizmet alım satımının³¹ yapılmış olması,
- Söz konusu kurumun bu mal veya hizmet alım ya da satımını ilişkili kişilerle yapmış olması
- Bu mal veya hizmet alım ya da satımında emsallere uygunluk ilkesine aykırı olarak fiyat veya bedel tespit edilmiş olması gerekmektedir.

İlişkili kişi; kurumların kendi ortakları, kurumların veya ortaklarının ilgili bulunduğu gerçek kişi veya kurum ile idaresi, denetimi veya sermayesi bakımından doğrudan veya dolaylı olarak bağlı bulunduğu ya da nüfuzu altında bulundurduğu gerçek kişi veya kurumları ifade eder. Ortakların eşleri, ortakların veya eşlerinin üstsoy ve altsoy ile üçüncü derece dahil yansoy hısımları ve kayın hısımları da ilişkili kişi sayılır. Kazancın elde edildiği ülke vergi sisteminin, Türk vergi sisteminin yarattığı vergilendirme kapasitesi ile aynı düzeyde bir vergilendirme imkânı sağlayıp sağlamadığı ve bilgi değişimi hususunun göz önünde bulundurulması suretiyle Cumhurbaşkanınca ilan edilen ülkelerde veya bölgelerde bulunan kişilerle yapılmış tüm işlemler, ilişkili kişilerle yapılmış sayılır. İlişkinin doğrudan veya dolaylı olarak ortaklık kanalıyla olduğu durumların örtülü kazanç dağıtımı kapsamında sayılması için en az %10 oranında ortaklık, oy veya kâr payı hakkının olması şartı aranır. Ortaklık ilişkisi olmadan doğrudan veya dolaylı olarak en az %10 oranında

²⁸ Ümit GÜCENME GENÇOĞLU ve Yasemin ERTAN, Türkiye'de Örtülü Sermaye Ve Örtülü Kazanç Dağıtımı: İMKB 50 Endeksinde Bir Uygulama, Muhasebe ve Finans Dergisi, Ekim 2012, s. 91

²⁹ 5520 Sayılı Kanun Gerekçesi, (www.gib.gov.tr). Erişim tarihi: 23 Ekim 2019.

³⁰ 5520 Sayılı KVK'nın 13'üncü maddesinin 7 no'lu fıkrasına göre hazine zararından kasıt; emsallere uygunluk ilkesine aykırı olarak tespit edilen fiyat ve bedeller nedeniyle kurum ve ilişkili kişiler adına tahakkuk ettirilmesi gereken her türlü vergi toplamının eksik veya geç tahakkuk ettirilmesidir.

³¹ 5520 Sayılı KVK'nın 13'üncü maddesine göre; alım, satım, imalat ve inşaat işlemleri, kiralama, kiraya verme işlemleri, ödünç para alınması ve verilmesi, ikramiye, ücret ve benzeri ödemeleri gerektiren işlemler de bu kapsamdadır.

oy veya kâr payı hakkının olduğu durumlarda da taraflar ilişkili kişi sayılır. İlişkili kişiler açısından bu oranlar topluca dikkate alınır.³²

Emsallere uygunluk ilkesi ise, 5520 sayılı KVK'nın 13'üncü maddesinin 3 no'lu fıkrasına göre; ilişkili kişilerle yapılan mal veya hizmet alım ya da satımında uygulanan fiyat veya bedelin, aralarında böyle bir ilişkinin bulunmaması durumunda oluşacak fiyat veya bedele uygun olmasını ifade eder. 1 seri No.lu KVK Genel Tebliği'ne göre emsallere uygunluk ilkesi aşağıda belirtilen yöntemlerden işlemin mahiyetine en uygun olanın tespit edilmesiyle bulunur³³:

- **Karşılaştırılabilir fiyat yöntemi:** Bir mükellefin uygulayacağı emsallere uygun satış fiyatının, karşılaştırılabilir mal veya hizmet alım ya da satımında bulunan ve aralarında herhangi bir şekilde ilişki bulunmayan gerçek veya tüzel kişilerin birbirleriyle yaptıkları işlemlerde uygulayacağı piyasa fiyatı ile karşılaştırılarak tespit edilmesini ifade eder.
- **Maliyet artı yöntemi:** Emsallere uygun fiyatın, ilgili mal ve hizmet maliyetlerinin makul bir brüt kâr oranı kadar artırılması suretiyle hesaplanmasını ifade eder.
- **Yeniden satış fiyatı yöntemi:** Emsallere uygun fiyatın, işlem konusu mal veya hizmetlerin aralarında herhangi bir şekilde ilişki bulunmayan gerçek veya tüzel kişilere yeniden satılması halinde uygulanacak fiyattan, makul bir brüt satış kârı düşülerek hesaplanmasını ifade eder.
- **Diğer yöntemler:** Emsallere uygun fiyata yukarıdaki yöntemlerden herhangi birisi ile ulaşma olanağı yoksa mükellef, işlemlerin mahiyetine uygun olarak kendi belirleyeceği diğer yöntemleri kullanabilir.

Türk vergi mevzuatı açısından kazancın örtülü olarak dağıtıldığının tespit edilmesi halinde uygulanacak hükümler örtülü sermaye uygulamasıyla koşuttur. Buna göre, kazancı örtülü olarak dağıtan kurum bu tutarı 5520 sayılı KVK'nın 11'inci maddesinin 1-c hükmü uyarınca kanunen kabul edilmeyen gider olarak dikkate alacak ve böylece bu kurum bünyesinde vergiye tabi tutulacaktır. Vergilendirmede mükerrerliği önlemek amacıyla Kanun'un 13'üncü maddesinin 6 No'lu fıkrasında düzeltme işlemleri belirtilmiş olsa da, yine örtülü sermaye uygulamasında olduğu gibi mükerrerlik tam mükellef kurumlar için Kanun'un 5/1-a maddesindeki iştirak kazançları istisnası hükmüyle engellenmekte; ancak dar mükellef kurumlar Kanun'un 30'uncu maddesi uyarınca yapılan tevkifat ekstra bir vergi yüküne neden olmaktadır.

Son olarak; vergi güvenlik önlemlerine yönelik çalışmalarda çok değinilmeyen transfer fiyatlandırmasıyla örtülü sermaye arasındaki bir ilişkiye değinilecektir. Söz konusu bu iki vergi güvenlik önlemi birbirine alternatif değildir. Yani; somut bir olay hem transfer fiyatlandırması hem de örtülü sermaye uygulamasına konu olabilir.

Örneğin; diğer şartların sağlandığı varsayımı ile, K kurumu ilişkisi kişi olan L kurumundan borç para kullanmış olsun ve borç karşılığında emsallere uygunluk ilkesinin üzerinde faiz ödemesi yapmış olsun. Bu durumda, emsallere uygunluk ilkesine aykırı faiz tutarı transfer fiyatlandırması hükümlerine konu olurken, emsallere uygun faiz örtülü sermaye üzerinden ödenen faiz olarak değerlendirilecek ve buna göre vergilendirme işlemleri yapılacaktır.

3.2- Düzenlemenin Ekonomik Anlamda Yorumlanması

Transfer fiyatlandırması, firmaların yönetim kontrol sistemlerinde kar maksimizasyonuna

³² Kurumlar Vergisi Kanunu 13. Madde.

³³ 1 Seri No KVK Genel Tebliğ, RG Tarihi: 03.04.2007, s. 112,113

dayanan yer seçimi ve şubeleşmeye göre karın düşük vergi oranı uygulayan ülkelerde tutulmasını sağlayan karar alma süreçlerinin sonucudur. Sermayenin ülkelerin ulusal imkanlarından yararlanarak(gelenekler, pazar yapısı, halkın karakteristikleri vs) elde ettikleri gelirleri başka ülkelere transfer ederek, kaynak ülkede vergi ödememesi(ya da matrah aşındırarak düşük vergi ödemesi), 1990'lı yıllardan itibaren artan tempoda ulusal ekonomilerin vergi idarelerini önlem almaya yöneltmiştir.1994 yılından 2011 yılında kadar efektif olarak transfer fiyatlandırması hükümleri uygulayan ülke sayısı 4'ten 60'a yükselmiştir.³⁴

Vergi hukuku literatüründe transfer fiyatlandırması, (transfer pricing) uluslararası vergi planlamasının temel araçlarından biri olarak tanımlanmış ve bu kapsamda, transfer fiyatlandırması ile ilgili düzenlemelere olan ihtiyacın ardında yatan nedenler; serbest ticaret politikaları sonucu dünya çapında artan ticaret hacmi, çok uluslu şirketlerin üretim merkezlerini düşük ücretle çalışan işgücü kaynakları olan ülkelere taşıması, gelişmekte olan ülkelerde artan talebe cevap verme olarak tanımlanmıştır³⁵.

Ulusal ekonomilerin aldığı bu önlemler, uluslararası alanda aynı konudan aynı vergilendirme döneminde birden fazla vergi alınması anlamına gelen ekonomik çifte vergilendirme sorununa yol açabilmekte, bu ise OECD, AB gibi bölgesel ekonomik birlik gibi ulusüstü kurumları bazı düzenleyici tedbirler almaya yönlendirmektedir. Örneğin; örtülü kazanç dağıtan şirketin bulun-

duğu kaynak devletin bu kazancı kanunen kabul edilmeyen gider olarak değerlendirip vergiye tabi tutması, ikamet devletinin ise bunu, örtülü kazanç dağıtılan şirket tarafından elde edilen kar payı olarak değerlendirip vergiye tabi tutması durumunda ekonomik çifte vergilendirme sorunu oluşacaktır. Bu gibi durumlarda ülkeler yapacakları çifte vergilendirmeyi önleme anlaşmalarıyla sorunu çözeceklerdir. Bu kapsamda önerilen uygulamalar, ikamet devletinin kar payını istisna olarak değerlendirmesi ve vergiye tabi tutmaması ya da kaynak devletinde ödenen faizlerin gider olarak indirimine izin verilmesidir.³⁶

SONUÇ

Ülkelerin gelişmişlik düzeylerine paralel olarak ileri toplumlarda vergi yükümlülüklerine karşı geliştirilen tepki ve dirençler açık kanun ihlalleri yerine daha ziyade hukukun meşru araçlarının ve piyasa mekanizmasının kullanılması suretiyle vergiden kaçınmaya neden olacak vergi planlaması teşebbüsleri şeklinde gerçekleştirilmektedir.³⁷ Küreselleşmeyle birlikte sermayenin hareket kabiliyetini artırarak enformasyon toplumu imkanlarından faydalanması ve kar maksimizasyonu hedeflerine karşılık vergi idarelerinin vergi hasılatı maksimizasyon hedefi ve ulusal ekonomilerini güçlendirme ve reforme etme çabaları, aktörlerin yeni hamlelerine sahne olmuştur. Son yirmi yılda, vergi güvenlik önlemlerinde etkin düzenleme yapan ulusal ekonomilerin sayısı 4'ten 60'a kadar çıkmıştır. Bu kapsamda kontrol edilen yabancı kurum kazancı, örtülü sermaye ve trans-

³⁴ International Transfer Pricingand Developing Economies: From Implementation to Application, p. 7, (<https://www.wbginvestmentclimate.org>). Erişim tarihi: 28 Aralık 2015.

³⁵ İskender Emrah KARAKAŞ, Zararlı Vergi Rekabetine Karşı Vergi Reformları ve Türk Vergi Sistemindeki Çalışmalar, Eskişehir Osmangazi Üniversitesi Yüksek Lisans Tezi, s. 96 (<http://www.iekarakas.com/files/admin/385793.pdf>). Erişim tarihi: 02 Ocak 2016.

³⁶ Konuyla ilgili detaylı bilgi için bkz: Michael Lang ve diğerleri, Introduction to EuropeanTax Law on Direct Taxation, LindeVerlag Publishing, Wien, 2013

³⁷ Tahir ERDEM, agm, s. 42

fer fiyatlandırması yoluyla örtülü kazanç dağıtımı düzenleme yapılan en temel vergi güvenlik önlemleri olmuştur. Ulusal iç hukuk kurallarının doğurduğu çifte vergilendirme sorunu ise uluslararası vergi anlaşmaları yoluyla ve OECD ve AB gibi ulusüstü kurumların düzenlemeleriyle telafi edilmeye çalışılmaktadır.

Türkiye de 01.01.2006 tarihinden itibaren yürürlüğe giren 5520 Sayılı Yeni KVK ile kontrol edilen yabancı kurum kazancı uygulamasını ilk kez mevzuatı kapsamına almış, diğer iki vergi güvenlik önlemini ise çağın gereklerine uygun olarak yeniden düzenlemiştir. Türkiye’de vergi güvenlik önlemleri hükümlerinin uygulandığı vergilendirmede ülke içinde mükerrerliği önlemeye yönelik düzenlemeler, tam mükellef kurumlar için etkin iken, dar mükellef kurumlar KVK’nın 30’uncu maddesi uyarınca ekstra vergi yüküne maruz kalmaktadır.

Ekonomik aktiviteler ile bilgi teknolojilerinin gelişmesi ve ekonomilerin birbirine daha da yakınlaşması muhtemel olan yakın gelecekte, aktörlerin, yani sermaye ile vergi idarelerinin vergi planlaması ve vergi güvenlik önlemleri alınması hususunda yeni adımlarının olacağı kuşkusuzdur.

KAYNAKÇA

- 193 sayılı Gelir Vergisi Kanunu
- 5520 sayılı Kurumlar Vergisi Kanunu
- 1 seri No.lu Kurumlar Vergisi Genel Tebliğ
- 5520 Sayılı Kanun Gerekçesi, (www.gib.gov.tr). Erişim tarihi: 23 Ekim 2019.
- ARDIZZONI, M. (2005). German Tax and Business Law, Sweet&Maxwell, London.
- BALCI, A.B. (2007). Kontrol Edilen Yabancı Kurumlar (CFC) Müessesesiyle KVK’daki Diğer Önlemler Arasındaki İlişkiler, Yaklaşım, Sayı: 179
- BİYAN, Ö. (2007). Türk Vergi Hukukunda Yeni Bir Boyut: Transfer Fiyatlandırması, Bütçe Dünyası Dergisi, Cilt 2, Sayı: 26
- ERDEM, T. (2012). Vergi Hukukunda Finansman Giderlerinin Sınırlandırılması Sorunu, Maliye Dergisi, Sayı: 162, s. 316-361
- FERHATOĞLU, E. (2006). Uluslararası Vergi Rekabeti ve Sürükleyici Güçleri, Eskişehir Osmangazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, Cilt:7 Sayı: 1, s. 79-96
- FERHATOĞLU, E. (2015). “Uluslararası Vergi Hukukunda Örtülü Sermaye”. (http://www.emrahferhatoglu.net/index_html_files/thincap_ferhatoglu.pdf). Erişim Tarihi: 28 Aralık 2015.
- GENÇOĞLU Ü. G. ve ERTAN Y. (2012). Türkiye’de Örtülü Sermaye Ve Örtülü Kazanç Dağıtımı: İMKB 50 Endeksinde Bir Uygulama, Muhasebe ve Finans Dergisi, s. 85-100
- GRESİK, T. (2001). The Taxing Task of Taxing Transnationals, Journal of Economic Literature, Vol:39, No:3
- Hesap Uzmanları Derneği (2013). Beyanname Düzenleme Kılavuzu, İstanbul
- Hesap Uzmanları Derneği (2015). Denetim İlke ve Esasları Cilt I, İstanbul
- International Transfer Pricing and Developing Economies: From Implementation to Application, p. 7, (<https://www.wbginvestmentclimate.org>). Erişim tarihi: 28 Aralık 2015.
- IRSLEIFER, J. (1956). On the Economics of Transfer Pricing, The Journal Of Business, Vol.29, No:3, p. 172-184
- KARAKAŞ, İ. E. (2016). Zararlı Vergi Rekabetine Karşı Vergi Reformları ve Türk Vergi Sistemindeki Çalışmalar. Eskişehir Osmangazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü. (yüksek lisans tezi). Eskişehir.
- KARTAL, Z. (2013), Vergi Revizyonu, Focus Yayınları, İstanbul.
- LANG M. ve diğerleri (2013). Introduction to European Tax Law on Direct Taxation, Linde Verlag Publishing, Wien.

- OECD Glossary Of TaxTerms, (http://www.oecd.org/document/29/0,3343,en_2649_34897_33933853_1_1_1_1,00.html). Erişim Tarihi: 23 Ekim 2019.
- ÖZ, S. (2006). Kurumlar Vergisi Kanunu'na Göre Kontrol Edilen Yabancı Kurum Uygulaması, Sirküler Rapor, TÜRMOB Yayınları, Sayı:2006-10, Ankara
- TUNCER, E. (2006). Risk Yönetimi, Sermaye Yeterliliği ve Finansal Sektör İstikrarı Çerçevesinde Stres Testleri, Bankacılar Dergisi, Sayı 57, s. 67-74
- TÜRKKOT, M. (2005). Transfer Fiyatlandırması Konusunda OECD Düzenlemeleri, E-Yaklaşım Dergisi, Sayı: 28
- Vergi Dünyası'nda 500 Soru 500 Cevap (2013). Maliye Hesap Uzmanları Derneği, İstanbul.
- Vergi Rehberi (2014). Gelirler Kontrolörleri Derneği, Ankara.